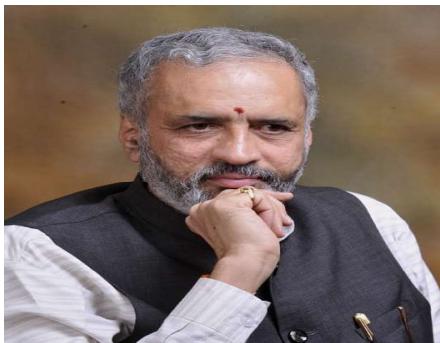

29. ನಾಯಕತ್ವದ ‘ಅನಂತ’ ಸೂತ್ರಗಳು

ಭಾರತದ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಭ್ಯ ರಾಜಕಾರಣೆ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು ಅನಂತಕುಮಾರ್. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಸಹ ಅವರದು. ಇಂತಹ ಸಜ್ಜನ ರಾಜಕಾರಣೆಯ 61ನೇ ಜನ್ಮ ದಿನ ಇಂದು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವರೊಂದಿಗಿನ ಒಡನಾಟ ಕುರಿತು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಜ್ಜನ ರಾಜಕಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರೀಕರ್ ವಿಶೇಶರ ಹೆಚ್ಚೆ, ಕಾಗೇರಿ ಅವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

1978-79, ನಾನು ಆಗತಾನೇ ಕಾಲೇಜು ಮೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿದ್ದೆ. ಧಾರವಾಡದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕನಾಂಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪಿ.ಯು.ಸಿ ಓದಲು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಸೇರಿದಂತೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರಾಗಿದ್ದವರು. ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ವೇಧಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಶಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸ್ಥಿತಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಇಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಶಾಖೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ, ಹಿರಿಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಗೋವಿಲೆಯವರ ಮಗ ಶ್ರೀ ರಾಜೇಂದ್ರ ಗೋವಿಲೆಯವರ ಪರಿಚಯವಾಗಿ ಅವರ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಸೇರಲು ಅವಕಾಶವಾಯಿತು.

ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಹುಬ್ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗಾಗಿ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೂ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಣ, ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯ ವೈಶಿರಿ, ಸ್ನೇಹಪರತೆಗಳು ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ತಂದಿದ್ದವು. ಅವರನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಕರೆಸಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭವೂ ಶೀಷ್ಯದಲ್ಲೇ ಒದಗಿ ಬಂದಿತು.

ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಕುಂಡು ಕೊರತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಾಲೇಜಿನ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ದರ್ಶಿಸಿದ್ದವು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಲು ಅನಂತಕುಮಾರರನ್ನು ಕರೆಯಿಸುವುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನನಿಸಿದೆವು. ನಿಗದಿತ ದಿನ ಕಾಲೇಜು ಆವರಣಕ್ಕೆ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಆಗಮಿಸಿದ್ದು ಆಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಗುಂಪುಗೂಡಿದ್ದರು. ಸಭೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರದಿದ್ದ ನಮಗೆ ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದೇ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಭಾಷಣಕಾರರಾದ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವೇದಿಕೆ ಹೋಗಲಿ, ಒಂದು ಕುಚ್ಚಿಯು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಧ್ವನಿವರ್ಧಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇಕಾದೀತೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೋ ನಮ್ಮ ತಲೆಗೆ ಹೋಳಿದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಏನೂ ತೋಚದೇ ಪೆಚ್ಚಪೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಗೊಂದಲ ಅನಂತಕುಮಾರರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ ಆಚೀವೆ ನೋಡಿದ ಅನಂತಕುಮಾರರಿಗೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೈಕಲ್ ಸ್ವಾಂಡೊಂದು ಕಂಡಿತು. ಅದೊಂದು ತಗಡಿನ ಭಾವಣೆ ಹೊದೆಸಿದ್ದ ಶೇಡ್. ಎಲ್ಲರೂ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಸರಸರನೇ ಸೈಕಲ್ ಸ್ವಾಂಡಿನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಹುಡುಗರ ಗುಂಪು ಸಡಗರದಿಂದಲೇ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಹುಡುಗರನ್ನು ಕರೆದು ಆ ಶೇಡ್ನ ಕಂಬವೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಆ ಹುಡುಗರ ಶೋಜನೋಽ ಹೆಗಲನೋಽ ಆರ್ಥರಿಸಿ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಸೈಕಲ್ ಸ್ವಾಂಡಿನ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಆಯಿತಲ್ಲ, ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತಹ ವೇದಿಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಧ್ವನಿವರ್ಧಕ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇ ಏನಂತೆ, ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಅನಂತಕುಮಾರರ ದೊಡ್ಡ ಧ್ವನಿಯ ಮಾತುಗಳು ಆ ಬೃಹತ್ ಗುಂಪನ್ನು ತಲುಪಲು ಕಡುವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ನಾಯಕತ್ವದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಇದು. ನಾಯಕತ್ವದ ಹಮ್ಮಬಿಮ್ಮಗಳನ್ನೇನೂ ತೋರದೆ, ಸಂಪರ್ಹನಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಆಡಂಬರವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಂಥ ಗುಣಶೇಷವು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತಹುದಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಪೊರ್ವಣದಿಂದಿರುವ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಷಷ್ಪು ಸಮರ್ಪಕವೆನಿಸಬಹುದಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆಯಾ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಸಾಮಧ್ಯ, ಅನಂತ ಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ನಿದರ್ಶನ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಂದರೆ ಸಡಗರದ ಸಂಗತಿಗಳೇ. ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘದ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನುವುದೇ ಒಂದು ಹಬ್ಬಿ ಆನೆಯನ್ನು ತರಿಸಿ ಮೇರವಣಿಗೆ ಮಾಡುವವ್ಯಾಪ್ತಿ ಸಂಭವ. ಅದರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದ ಕನಾರಟಕ ಕಾಲೇಜಿನ ದೊಡ್ಡಸ್ಥಿಕೆ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚೆ ಮುಂದೆಯೇ, ಇನ್ನು ಚಳುವಳಿಯೆಂದರೆ ಹೇಳಬೇಕೇ ಇಂತಹ ಸನ್ನಿಹಿತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಾಯಕರ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಮಾತ್ರಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅನಂತಕುಮಾರರ ಮಾತನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆ, ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವುದೇ ಸಂಘಟನೆ, ಪಕ್ಷಗಳಿಂದ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಣ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಅನಂತಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ಪರವಿರೋಧವೆನ್ನದೇ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಒಂದು ವಿಶೇಷ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರಲಿ ಬಿಡಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ತನ್ನ ವಲಯಕ್ಕೆ ಒಳಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಅನಂತಕುಮಾರರಲ್ಲಿತ್ತು. ಅವರ ನಡೆನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಮುದಾಯದ ಬಗೆಗೆ ಕಾಳಜಿ, ಅನುಭೂತಿಗಳಿಧ್ಯಾವಲ್ಲದ ಸ್ವಾರ್ಥಪರತೆಯ ಉಪರೇತವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಸೇರಿದ, ಯಾವುದೇ ವಿಚಾರಧಾರೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಹಿಂಗೆಬ್ಬ ಮುಖಿಂಡನನ್ನು, ಅರ್ಥಾತ್ ಗುಣಲಕ್ಷಣವು ಅನಂತಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಂತೆ ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ಮುಂಬರುವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅಸಂಭವವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ವಾರಕ್ಕೊಳ್ಳುವೆಂ್ಮೈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವು. ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಡಾ: ಮೋಡಕ್ ಎಂಬ ಮಹನೀಯರ ಮನೆಯ ಅಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈ ಸಭೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ನಿ ಸ್ವಡಿ ಸರ್ಕಾರ (ಅಭ್ಯಾಸವರಗ್) ಎಂಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ವಿರ್ವಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವು.

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಸೂಚನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಂಚತ್ತೂ ತಪ್ಪದಂತೆ ಅನಂತಕುಮಾರರೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಭ್ಯಾಸವರಗ್ ದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕು. ಈ ಸಂವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳಿರತಕ್ಕದ್ದು ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯದ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲ ತಜ್ಜರು ಯಾರು, ಇಲ್ಲವೇ ಯಾರನ್ನು ಕರೆಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಯಾರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಅಂಶದವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಅತಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಬೇಕಾದವನಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ವಿಷಯ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ವಿಷಯಗ್ರಹಣೆಯ ಬಗೆಗೂ ಅವರು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಮಾತ್ರಗಳು ನಾಯಕತ್ವದ ಪರಿಯನ್ನೇ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿವೆಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಲ್ಲಿ ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂದರೆ, ನಾಯಕತ್ವದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅನಂತಕುಮಾರ ಒಬ್ಬರೇ ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ತೋರುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಹುಬ್ಬಿ ಧಾರವಾಡ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹುಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದೇವು. ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರು ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದರು. ಚೋ. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಮೊದಲಾದವರು ಅತಿಧಿಗಳಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಸಮಾರಂಭವದ್ದು. ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಕರಾಗಿ ಶ್ರೀಯುತ ಪಿ.ವಿ. ಕೃಷ್ಣಭಟರು, ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಹೊಸಬಾಳೆಯವರು ಮುಂಚೊಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರು ಹಿರಿಯರು ಇಡಿಯ ಕನಾರಟಕರಲ್ಲೇ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ನಾಯಕತ್ವ ತಂದುಕೊಟ್ಟವರು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಹನೀಯರೇ ಅನಂತಕುಮಾರರಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಕರ್ತವೆನ್ನಬಹುದು.

ಇಂಥ ಯಾವುದೇ ಸಮ್ಮೇಳನ ಅದು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಿರಲೀ, ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಿರಲೀ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ತಪ್ಪದೆ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೂ ಒಬ್ಬರೇ ಅಲ್ಲ, ಒಂದು ಗುಂಪನ್ನೇ ತಮ್ಮಾಡನೆ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವ ಉರಿನಿಂದ ಯಾರು ಬರಬೇಕು ಯಾವ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಯಾರು ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿಸುವವರೂ ಅವರೇ, ಸುಮ್ಮನೆ ಯಾರದ್ದೋ ಹೆಸರು ಸೇರಿಸುವುದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಯಾರು, ನಮ್ಮ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ, ಸಮಾನಮನಸ್ಕ ಆಸಕ್ತರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಂತಿಂಥ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕಾದವರು ಯಾರು ಎಂಬ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರು ಯಾರು ಎಲ್ಲಿಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಬೇಕು, ಎಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕು ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕಮಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳೂ ನಮೂದಾಗುವವು ನಿರಿರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ಸದಾ ನೆರವಿಗೆ ಒದಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣದ ಕೊರತೆ ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಆದರೆ ಅದು ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದೇ ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಘಟನೆಯ ಕೆಲಸ ಎಂದರೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಅಷ್ಟೇ. ಅದರ ಲಿಂಗ ವೆಂಜ್ಞಗಳಿಗೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು, ಹುಬ್ಬಳಿಯಿಂದ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದಾಯಿತು, ವಾಪಸ್ಸು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹಣವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ ಅವರಿವರು ಸೇರಿ ವೆಚ್ಚುವನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವು. ಅಂತಹೇ ಹಣಕಾಸಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನುವುದು ಅನಂತಕುಮಾರರಿಗೆ ಎಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದೇ ತೋರಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದು ಕರ್ತವ್ಯವಿನಿಷ್ಟೆ, ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವ ಬದ್ಧತೆ ಅಷ್ಟೇ. ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದರೆ ಹೋಗಿ ತಲುಮುವುದಷ್ಟೆ ಮುಖ್ಯ ಬಸ್ಸಾದರೂ ಸರಿಯೇ, ಲಾರಿಯಾದರೂ ಸರಿಯೇ, ನಡೆದುಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ ಸಿದ್ದಪೇ ಸೌಖ್ಯ, ಸುಲಲಿತ ವೃವಸ್ಥಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಪಯಣದ ಭಾಗವಾಗಿರಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಅವರ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲಿ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಸ್ಸಾಂ ಅಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಹೋದಾಗಲೂ ಅಷ್ಟೇ. ಕೋಲ್ಕಾದಿಂದ ಗೌಹಟಿಗೆ ಹೊರಟ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಅನಂತಕುಮಾರರ ನಾಯಕತ್ವದ ಗುಂಪು ಇದ್ದಿತು. ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿತ್ತು. ಕಾಲಿಡಲೂ ಜಾಗವಿಲ್ಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಪರಿಷತ್ತಿನ ಗಳಿಯರು ಬೋಗಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನಿರಸುವ ಮೇಲುಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ಐದಾರು ಜನರಂತೆ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪಯಣಿಸಿದ್ದೇ ಒಂದು ಕಢೆ.

ಅಸ್ಸಾಂ ಅಂದೋಲನ ವಿವರೀತಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಲಾರಿಚಾರ್, ಗೋಲಿಬಾರ್ ಎಲ್ಲವೂ ಗೊಂದಲವಾಯಿತು ಅನಂತಕುಮಾರರ ನೇತ್ಯತ್ವದ ನಮ್ಮ ಗುಂಪನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ ಮೊಲೀಸರು ಎಲ್ಲಿಯೋ ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರು. ಎಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಏನು ಗೊತ್ತಾಗದ ಅಪರಿಚಿತ ಪ್ರದೇಶ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜನ ಕಂಡರೂ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಅವರಿಗಾಗಲಿ ಅವರ ಭಾಷೆ ನಮಗಾಗಲಿ ತಿಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ನಿಸ್ಕಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ನಮಗೆ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಸೂಚಿಸಿದ ಪರಿಹಾರವಿಷ್ಟೇ: ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆ ಎಲ್ಲಿದೆ ಹುಡುಕುತ್ತ ನಡೆಯೋಣ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸೇರಬಹುದು. ಅದೇ ಸೂಚನೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಹೊರಟ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕ್ಕಿತ್ತು; ಅತ್ತ ಬಂದ ಟ್ರಿಕ್ಕೊಂದನ್ನು ಏರಿ ಮುಂದಿನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತಲುಮುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಎಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸೆಯಾವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದ, ಯಾವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರವೊಂದನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಬಲ್ಲ ವೈಕ್ಕತ್ವ ಅವರದ್ದಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ, ತಾವು ಸಾಹಸಶೀಲರಾಗಿರುವುದರಲ್ಲದೆ, ಉಳಿದವರಲ್ಲೂ ಸಾಹಸದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು.

ಅನಂತಕುಮಾರರ ಕಾರ್ಯಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅದು ಯಾವುದೋ ಅಭ್ಯಾಸವರ್ಗದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿರಲೀ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನವೇ ಇರಲಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರೂಪರೇಷಣೆಯ ಸಿದ್ದವಾಗತಕ್ಕದ್ದು. ಸಭೆ ನಡೆಯಬೇಕಾದ್ದು ಎಲ್ಲಿ, ಯಾರು ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು, ಅವರ ಪ್ರಯಾಣ ವೃವಸ್ಥಹೇಗೆ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವವರು ಯಾರು. ನೆರವಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವವರು ಯಾರು, ದ್ವಾನಿವರ್ಧಕ ಎಲ್ಲಿಂದ, ಅದರ ವೃವಸ್ಥ ವಹಿಸಬೇಕಾದವರು ಯಾರು, ಸಭಿಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಯಾರು ಅವರು

ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು ಇವೆಲ್ಲ ವಿವರಗಳು ಬಂದೂ ಬಿಡದಂತೆ ಅವರ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ಬಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಬೇಕಾದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಅವರೇ ಬರೆಯತೋಡಗುವರು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಪಥ ಎಂಬ ಪ್ರತಿಕೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯೂ ಸೇರಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರತಿಕೆಗಾಗಿ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಬಹು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದವು. ಬಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಪ್ರತಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಬಿಳಿಹಾಳೆಗಳ ಮೇಲೆ ಭಾಪುಮೂಡಿಸಲು ರೋಲರ್ ಬಳಿಸಿ ಒತ್ತು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಲೇಖನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಕಲ್ಲಾಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಅನಂತ ಕುಮಾರರು ಸಜ್ಜಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ರಾಜ್ಯದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಹದಗೆಟ್ಟಿದ್ದವು. ಇದರ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಡೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಮೊದಲಗೊಂಡು ಸರ್ಕಾರದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೇಳಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕರಾಳಪತ್ರ ಎಂಬ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವು. ಈ ಪತ್ರದ ಒಕ್ಕಣೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಬರೆಸುವವರು ಅನಂತಕುಮಾರರೇ. ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಲಿಪಿಕಾರ ಬೇಳೂರು ಸುದರ್ಶನ. ನಾನು ಸಾಕ್ಷೀ ಭೂತ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಪದವನ್ನೋ ವಾಕ್ಯವನ್ನೋ ಸರಿಮಾಡಲು ಒಗ್ಗರಣ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸವಟ್ಟೇ ನನ್ನದು. ಅನಂತಕುಮಾರರ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಬರವಣಿಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆಯಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪದ ಬಳಸಬೇಕು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಪದ ಪ್ರಯೋಗ ಎಲ್ಲಿ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿ ದಂಬಿಸುವಂತಿರಬೇಕು, ಎಲ್ಲಿ ಉಗ್ರವಾಗಿರತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬುದ್ದನ್ನೇಲ್ಲ ಅವರು ಗಮನಿಸುವವರೇ. ಒಕ್ಕಣೆ ಪ್ರತಿಕೆಯಾದ್ದರಲ್ಲಿ, ಕರಪತ್ರದ್ವಾಗಿರಲಿ, ಗೋಡೆಗೆ ಅಂಟಿಸುವ ಮೋಸ್ಪ್ರೋ ಇರಲಿ ಎಲ್ಲದರ ಬರಹದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನಂತಕುಮಾರರ ಪ್ರೇರಣ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

ಕರಪತ್ರ, ಮೋಸ್ಪ್ರುಗಳನ್ನು ಅಂಟಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ನಮ್ಮದೇ, ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಕಲ್ಲೋ ಲೂನಾ, ಸ್ವಾಟರೋ ಯಾವುದು ಸಿಕ್ಕರೆ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದೇವು. ಉಂಟ ತಿಂಡಿಗೆ ಇಂಥದೇ ಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಾಗಲಿ, ಪರಿವೇಯಾಗಲಿ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿರಿಯ ನಾಯಕರಾದ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟರು, ದತ್ತಾತ್ರೇಯ ಹೊಸಬಾಳೆಯವರನ್ನೋಜಗೊಂಡಂತೆ ನಾವೆಲ್ಲ ರಸ್ತೆ ಬದಿಯ ಗಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ತಿಂದುಕೊಂಡು ಕಾಲದೂಡಿದ್ದಂಟು. ಆಗ ಮೇಜೆಸ್ಪಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಟೆಲ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಉಪಹಾರಗೃಹವಿತ್ತು. ಆ ಹೋಟೆಲಿನವನು ಕೊಡುವ ಉಂಟ ಹೊಟೆಲ್ ಏನೂ ಸಾಲದು. ಅಂಶೂ ಅದನ್ನೇ ತಿಂದುಕೊಂಡಿರಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ. ಆ ಗಾಡಿಗಳವರು, ರಾತ್ರಿ ಹೋಟೆಲಿನವರು ನಮ್ಮ ಹೊಟೆ ತುಂಬಿಸದೇ ಇದ್ದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವೇಹಿತರೇ ಆಗಿದ್ದರು.

ಒಬ್ಬ ನಾಯಕರಾಗಿ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಪ್ರವಾಸ ಕ್ರೇಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಗೆಯೂ ಅತಿ ವಿಶ್ವಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುಖಿಂಡರಾದವರು ಜಿಲ್ಲೆ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೋ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೋ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವಂತೆ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಕೆಲಸಮುಗಿಸಿ ಹೋಗುವವರಲ್ಲ. ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಎಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಸೀದಾ ಹೋಗಿ ಮಾತನಾಡಿಸುವಂಥವರು ಅವರು. ನಾನು ಆಗ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖನಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ವರ್ಷ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ಬಹುತೇಕ ಹಳ್ಳಿಯವರು. ಕೆಲಸಕ್ಕೋ, ಕಾಲೇಜಿಗೋ ಮಾತ್ರಮೇ ಪೇಟೆಯತ್ತ ಸುಳಿಯುವವರು. ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವರೊಡನೇ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಸಿಕ್ಕಿದ ವಾಹನ ಹತ್ತಿಕೊಂಡೋ ಸ್ವೇಕಲ್ಲೋ, ಬೃಹೋ ಏರಿಕೊಂಡೋ ಮೂಲೆಮೂಲೆಯ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವು. ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಿಗೂ, ಆತನ ಮನೆಯವರಿಗೂ ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಅಜ್ಞರಿ, ಸಂತೋಷ. ಆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಿಗೆ ಮುಖಿಂಡರು ತಾನು ಇರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂತಸವಾದರೆ, ನಮಗೆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನನ್ನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸುವುದರ ಬಗೆಗೆ ಖಚಿತವಾದ ಸ್ವಾಷತ್ತೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅನಂತಕುಮಾರರ ಆಲೋಚನೆ ಮುಖಿಂಡನೆಂದರೆ ಎಲ್ಲೋ ಕೇಂದ್ರಸಾಧನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವರಿವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಬೃಹತ್ ನಡೆಸಿ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಟುಬಿಡುವುದಲ್ಲ. ಸಂಘಟನೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಲೆ ಅನಂತಕುಮಾರರಿಗೆ ಕರಗತವಾಗಿತ್ತು.

ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರ ಮನೆಯ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲೇ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಆತ್ಮೀಯರಾಗುವ ಕಲೆ ಅವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿತ್ತು. ಆದರಲ್ಲೂ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಗೆ ಅವರು ಪಾತ್ರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿ ಅನನ್ಯವೇ ಸರಿ. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರೊಡನೆ ಕುಳಿತು ಕವಳ

ಮೆಲ್ಲತ್ತ ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಗಂಟೆಯವರೆಗೂ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಹರಟೆ ಹೊಡೆದದ್ದು ಹೊಡೆದದ್ದೇ ವಯಸ್ಸಿನ ಅಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮಾತುಕತೆಯಾದರೂ ವಿಷಯ ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ ಸಮಾನವಯಸ್ಕರಲ್ಲದವರೊಡನೆಯೂ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸೈಹ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸುವಂಥದ್ದೇ ಸರಿ. ಆಯಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಮನೆಯ ಸ್ಥಿಗಿತಿ, ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಆಚಾರವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ಅನಂತಕುಮಾರರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನದ, ಆಸಕ್ತಿಯ ವಸ್ತುವಿಷಯಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಮಯ ಸಂಭಾಗಣಿಗೆ ತಕ್ಷಣ ತಮ್ಮ ತಿಳಿವಳಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತತ್ತು. ಹವ್ಯಕರ ಸಮೀಳನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಪ್ಪೆಹುಳಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೇ, ಹೀಗೆ ಹೋದಲೆಲ್ಲ ಮೇಲುನೋಟದ ಬಾಯಿ ಮಾತಿಗೆ ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ ತಳಮಟ್ಟದವರೆಗೂ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ನಮ್ಮವರು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಗಳಲ್ಲಿ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಎಲ್ಲರ ನಾಯಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಹೀಗೆಯೇ.

ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ನಾನು ಅನಂತಕುಮಾರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದ ಸಂಭಾಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಕೇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಭಾಗ ನನಗೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದವರ ಸಭೆಯೊಂದನ್ನು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅನಂತಕುಮಾರರನ್ನೂ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅವರೊಡನೆ ನಾನು ಹೋಗಿದ್ದೇ. ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧದೇಗಳಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಜನರು ಅನಂತಕುಮಾರ್ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಾಗಿನಿಂದ ದಿನವಿಡಿ ಅವರೊಡನೆ ನಡೆದುಕೊಂಡ ರೀತಿ, ತೋರಿದ ಶ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳು ನನಗೆ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸಿದವು. ಉಳಿದವರಿರಲಿ, ಸ್ವತಃ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರು ತಮ್ಮ ಖಾಸಗಿ ಕೌಶಲ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅನಂತಕುಮಾರರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗಲೂ ನಿಂತೇ ಇದ್ದರೇ ಹೋರತು ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಸಂಕೋಚ ಪಡುವಷ್ಟು ಗೌರವಯುತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮೇಲೆ ನೆನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಅನಂತಕುಮಾರರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಿಯೆ, ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಲೇ ತಮಗೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಧನ್ಯತಾಪೂರ್ವಕ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಉಳಿದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಶಾಸಕರ ವಿಷಯ ಹೇಳುವುದೇ ಬೇಡ, ಅನಂತಕುಮಾರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ಅದೇ ತತ್ವರ್ತತೆಯಿಂದ ಬಿಜೆಸಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಪಕ್ಷದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.. ಕನಾರ್ಟಕದಲ್ಲಿನೋ ತಮ್ಮವರನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಸರಿಯೇ. ದೂರದ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತಾವು ಚುನಾವಣಾ ಸಂಭಾದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಪಿಚಾರಕರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿಸಿದವರನ್ನೂ ಅವರು ಹೆಸರು ಉಂಟು ಸಹಿತ ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದುದು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂತಹದ್ದೇ ನಿಜ. ಪಾಟ್ಯಾಯ ಟಿಕೆಟ್ ಪಡೆದು ಗೆದ್ದವನನ್ನು ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಮಾತನಾಡಿಸುವುದಿರಲಿ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾಗಿ ಸಾಫಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದವನ ಹೆಸರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನು ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ, ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುವುದೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವೇ? ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಂತಹೇ ಬಿಹಾರ, ದಿಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪಕ್ಷದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯೆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು, ಶಾಸಕರು ಅನಂತಕುಮಾರರನ್ನು ತಮ್ಮವರೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯೋತ್ಸೇಯಿಲ್ಲ. ಅನಂತಕುಮಾರರವರ ಈ ಮಹತ್ತರ ಗುಣವೇ ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿಡೆ ಅನಂತಕುಮಾರರು ಹೀಗೆ ನಾಯಕರಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲ ಸಾಮಧ್ಯವಿರುವವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವರು ನಾಯಕತ್ವ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಯಾದರು ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಈಗ ನಾನೇ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನಂತಕುಮಾರರವರ ಕೊಡುಗೆ ಎಷ್ಟಿದೆಯೆಂದು ಏನು ಹೇಳಲಿ. ನನ್ನಂತೆ ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ, ಕೆಲಿತು ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದವರು ಅದೆಷ್ಟು ಜನರಿರಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಲ್ಲಿ ನಾಯಕತ್ವದ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿ.

ದಿನಾಂಕ: 22-07-2020 ರಂದು, ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ದಿವಂಗತ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಅವರ ಸೃಜನಾರ್ಥ “ಅನಂತ ಪದ್” ಪತ್ರಿಕೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ವೆಬ್‌ನಾರ್ ಮೂಲಕ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು.

ದಿನಾಂಕ: 22-07-2020 ರಂದು ಸನ್ನಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದಶೀ ಅವರೋಂದಿಗೆ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕೊಡಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದರು

ಸನ್ನಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ವಿಧಾನಸಭೆ ಸಚಿವಾಲಯದ ಕಡತಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತಿರುವುದು

ದಿನಾಂಕ: 25-08-2020 ರಂದು ಸನ್ನಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕಾನೂನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ಏಪ್ರಿಲಿನಿಂದ ಒಂದು ವಾರದ “ಶಿಕ್ಷಕರ ಶಾಮಧ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ” ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲರು ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಕುರಿತಂತೆ ವೆಬ್‌ನಾರ್ ಮೂಲಕ ಸಮಾರೋಪ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು.

ದಿನಾಂಕ: 25-08-2020 ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಹಕ್ಕುಭಾಧ್ಯತಾ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎ.ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಹಾಗೂ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಸೇರಿ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಪರಿಗೆ ಹಕ್ಕು ಭಾಧ್ಯತಾ ಸಮಿತಿಯ ಪರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭ.

ದಿನಾಂಕ: 26-08-2020 ರಂದು ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕೊರೋನಾ ವೈರಸ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ 2020ರಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾನ್ಯ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸಂಸದೀಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಸಚಿವರೂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭ.

ದಿನಾಂಕ: 26-08-2020 ರಂದು ಸನ್ಯಾಸ್ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕನಾಡಿಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ “ಇ-ವಿಧಾನ” ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಬಗ್ಗೆ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಕ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭ.

ದಿನಾಂಕ: 27-08-2020 ರಂದು ಸನ್ಯಾಸ್ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರವರನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಅಧ್ಯೋಕೇಟ್ ಜನರಲ್ ರವರಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಥಮ್ ನಾವಡಗಿ ಅವರು ಖೇಟಿ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭ.

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2020 ರಲ್ಲಿ ಕನಾಡಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೋರೋನಾ ವೈರಸ್ ಹರಡುತ್ತಿರುವ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿ ನಡೆಸಬಹುದು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ದಿನಾಂಕ 27-08-2020ರಂದು ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಮುಖ್ಯ ಸಚೇತಕರು, ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಮುಖ್ಯ ಸಚೇತಕರು ಹಾಗೂ ಜಾತ್ಯತೀತ ಜನತಾ ದಳದ ಮುಖ್ಯ ಸಚೇತಕರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆಸ್ತುತಿರುವುದು.

ದಿನಾಂಕ 08-09-2020ರಂದು ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ದಿನಾಂಕ 21-09-2020 ರಿಂದ 30-09-2020ರವರೆಗೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪತ್ರಿಕಾಗೋಪ್ಯಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ ಸಂದರ್ಭ.

ದಿನಾಂಕ: 08-09-2020 ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಹಕ್ಕಬಾಧ್ಯತಾ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಸನ್ನಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಸದರಿ ಸಮಿತಿಯ ಪರದಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಸಂದರ್ಭ.

ಸನ್ನಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ದಿನಾಂಕ: 07-09-2020ರಂದು, ದಿನಾಂಕ: 21-09-2020ರಿಂದ 30-09-2020ರವರೆಗೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೋವಿಡ್-19ರ ಪುರಿತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ

ಮುನ್ಸೈಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ಸಿದ್ದರು.

ಸನ್ಯಾಸ್ಯ ಸಭಾಧೃತರು ದಿನಾಂಕ: 07-09-2020ರಂದು, ದಿನಾಂಕ: 21-09-2020ರಿಂದ 30-09-2020ರವರೆಗೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೋವಿಡ್-19ರ ಕುರಿತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಮುನ್ಸೈಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅಪರ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸಭಾಂಗಣವನ್ನು ಏಕೆಷ್ಟ ಸುತ್ತಾ ಚರ್ಚೆಸುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭ.

ದಿನಾಂಕ: 21-09-2020 ರಿಂದ 30-9-2020 ರವರೆಗೆ ನಡೆಯಲಿರುವ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ 72 ಗಂಟೆಗಳ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಕೋವಿಡ್-19ರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾಟಿಪಿಸಿಆರ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಸೌಧದ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಎಂಬ ಹಾಲ್ ನಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಫಾರ್ಮಾಕಾರ್ಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸದರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದಿನಾಂಕ: 18-09-2020ರಂದು ಸನ್ಮಾನ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ಆರ್ಥಾಟಿಪಿಸಿಆರ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭ.

ದಿನಾಂಕ: 18-09-2020ರಂದು ವಿಧಾನ ಮಂಡಳದ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲವಂಬಾತರ ಕಲ್ಪಾಣ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಕುಮಾರಬಂಗಾರಪ್ಪರವರು ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸನ್ನಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರವರಿಗೆ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯನ್ನೊಳಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭ.

